

Dagiti Toxin iti Dapo ti Pannakauram ti Kabakiran iti Maui

Kangrunaanna, ipakita ti saan a napaneknekan a datos manipud ti dapo ti pannakauram ti kabakiran iti Kula segun kadagiti pannakauram ti kabakiran idi Agosto dagiti nangato a lebel ti arsenic. Bayat ti panageksamen ket ipakita na met dagiti ngimmato a lebel ti lead ken cobalt, mangiyeg ti dakdakkel a peggad ti arsenic. Dumket dagitoy a contaminant iti dapo ken tapok.

Dagiti sampol ti dapo ket nakolekta idi Setiembre 21 manipud ti walo a nauram a balay iti Kula, a naaramid manipud idi 1930s agingga ti 2000s. Gapu ta dagiti balay iti naapektaran a lugar ti Lāhainā ket naaramid bayat ti agpada a panawen, namnamaen ti Departamento ti Salun-at iti Hawai'i (DOH) a dagiti dapo iti Lāhainā ket agpadan to ti contaminant profile da.

Agkolekta dagiti empleado ti DOH kadagiti sampol ti dapo iti Kula

Ania dagiti contaminant a nabirukan iti dapo ti Kula?

Ti **arsenic** ket nadagsen a metal a makita kadagiti daga ti bulkan iti Hawai'i ken adda met daytoy gapu ti pannakausarna iti herbicide kadagiti damo a tawen ti 1900. Mabirukan met daytoy kadagiti materiales ti panagaramid ti kamarin a manipud ti unas (Canec) ken naagasan a kayo para ti panagkontrol ti anay (naagasan a kayo ti CCA). Mabirukan met ti arsenic iti taraon kas ti bagas, karne, lames ken seaweed ken naammoan met laeng a natural nga umad-adu iti danum ti bubon iti sangalubongan. Ti napaut, a pannakaiwarnak iti lawlaw nga addaan ti arsenic ket mabalin a makaigapu kadagiti problema ti kudil, problema ti puso ken dagiti kanser ti kudil, basisaw ken bara. Dagiti lebel ti arsenic iti dapo ket nangato unay ken makaiyeg kadagiti mabalin a peggad iti salun-at kadagiti tattao a naiwarnak iti dapo.

Ti **lead** ket nadagsen a metal a manamnama nga adda iti dapo gapu ti pannakausar na iti pintura kadagiti balay a nausar sakbay ti 1978. Ti lead ket partikular a toxic para kadagiti ubbing ken maladaga iti matris ta lappedan na ti pannakasukog ti utek. Dagiti maladaga ken ubbing a naiwarnak iti lead ket marigatan iti eskuwelaan, aramid iti eskuwelaan, problema iti atension, ken dagiti dadduma a neurocognitive a problema. Dagiti lebel ti dapo ket nangato ken makaiyeg ti peggad ti salun-at kadagiti ubbing ken masikog a babbai a naiwarnak iti dapo ken tapok manipud kadagiti nauram a lugar.

Ti **cobalt** ket natural nga elemento a kasapulan para kadagiti partikular a panagkurri ti bagi a pakairamanan ti panagaramid kadagiti nalabbaga a selyula ti dara. Dagiti tattao ket naiwarnak kadagiti babassit a gatad ti cobalt iti taraon, industrial a polusion iti angin, ken adu a pangpapintas. Ngem, no naiwarnak dagiti tattao kadagiti adu a gatad ti cobalt, mabalin a makaigapu daytoy kadagiti problema ti dara, bara ken kudil. Mabalin met a makaigapu ti cobalt ti kanser no nakaro ti pannakaiwarnak.

Para kadagiti baro a damag, bisitaen ti health.hawaii.gov/mauiwildfires

Dagiti Toxin iti Dapo ti Pannakauram ti Kabakiran iti Maui

Ti kadakkelan a peggad ket ti pananglang-ab ti dapo.

Posible met ti pananglang-ab ti dapo.

Mabalin ka a maiwarnak iti dapo babaen ti kontak iti kudil.

Liklikan ti Kontak iti Dapo manipud ti Pannakauram

Ti inaldaw a panagnisnis ken panagpunas ti nabasa ket makaikkat ti tapok wenno dapo kadagiti rabrabaw iti asideg ti naapektaran a lugar.

Dagiti ubbing ket nasken a saan nga agay-ayam iti ruar dagiti lugar nga aglaon ti dapo.

Dagiti masakog a tattao, ubbing, dagiti pasiente nga addaan ti nakaro a sakit ti bato, ken dagiti tattao a saan a makasuot ti PPE ket nasken a saan a sumrek kadagiti naapektaran a lugar.

Liklikan ti panagyakayak, panagkali, wenno dadduma pay nga aktibidad a makadisturbo ti dapo.

No adda kadagiti naapektaran a lugar, agisuot ti PPE ken ikkaten daytoy nga in-innayad tapno maliklikan ti pannakaiwarnak iti dapo ken tapok.

Saan a mangan kadagiti naapektaran a lugar. Kalluban ti paginumam dagiti botelia ti danum.

Buguan ti sabon ken danum dagiti banbanag a naikkat manipud ti naapektaran a lugar. Agdigos ken buguan ti buokmo kalpasam a napan iti naapektaran a lugar.

Monitoren ti kalidad ti angin iti lugarmo. Nasayaat ti kayat a saoen ti berde! No agbaliw ti kalidad ti angin, agannad ka.

Para kadagiti baro a damag, bisitaen ti health.hawaii.gov/mauiwildfires

Dagiti Toxin iti Dapo ti Pannakauram ti Kabakiran iti Maui

Ania ti ar-aramiden ti DOH tapno masakniban ti salun-at ti publiko?

Kanayonan a Panagmonitor ken Panangala ti Sampol

- Ituloy ti DOH ti panag-install kadagiti kanayonan nga agtultuloy a monitor ti angin iti lawlaw dagiti naapektaran a lugar ken mangaramid ti panagsampol ti angin para kadagiti ispesipiko a contaminant.
- Agaramid ti panageksamen ti dapo ti DOH iti Lāhainā kadua ti EPA.
- Ituloy a makikoordinar ti DOH iti Departamento ti Edukasion iti Hawai'i tapno mamonitor ken maeksamen ti naapektaran a campus ti eskuwelaan.

Kredito ti Ladawan: U.S. EPA

Pananglapped iti Dapo nga Agbalin nga Airborne

- Inkiddaw ti DOH nga unaen ti EPA ti aplikasion ti Soiltac, maysa a soil stabilizer, kadagiti naapektaran a lugar iti Lāhainā a kaasitgan kadagiti pagtataengan a lugar. Ti aplikasion ti Soiltac ket nakompleto iti Kula idi Setiembre 25.
- Inkalikagum ti DOH a mangaramid ti County ti Maui kadagiti kanayonan a mangsalaknib nga addang, a pakairamanan ti panagyakayak ken panag-install kadagiti mister ti danum tapno makontrol ti tapok ken dapo.

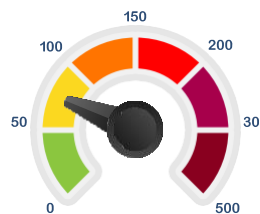
Kasanok a mamonitor ti kalidad ti angin nga asideg iti pagtataengak?

Agtultuloy a mai-install dagiti napaypayso a monitor ti kalidad ti angin iti Lāhainā ken Kula.

Imonitor Online wenno babaen ti App:

- Website: fire.airnow.gov
- Dagiti App: AirNow, IQ Air, Local Haze, Paku

Ikalikagum ti DOH kadagiti tattao nga agtalinaed iti uneg ti balay ken iserra dagiti tawa no agbaliw ti indicator iti aniaman a maris malaksid iti berde.

Para kadagiti baro a damag, bisitaen ti health.hawaii.gov/mauiwildfires

Dagiti Toxin iti Dapo ti Pannakauram ti Kabakiran iti Maui

Kasanok a maammoan no naiwarnakak iti arsenic gapu ti pannakauram ti kabakiran?

Adda dagiti eksamen ti dara ken isbo a makatingiting ti gatad ti arsenic iti bagim, ngem napateg a laglagipen a dagitoy nga eksamen ket addaan kadagiti napateg a limitasion.

Mabalin a maamiris daytoy a panageksamen no ti lebel ti arsenic iti bagi ket nangat-ngato wenno nababbaba ngem ti promedio a tao. Mabalin met a makatulong ti panageksamen a maammoan ti gatad ti arsenic manipud ti pannangan dagiti taraon kas ti lagdaw, lames, agatol, seaweed ken dadduma a seafood. Lagipen, ti kaaduan a pagtaudan ti arsenic iti taraon (kas ti seafood) ket saan a maikonsiderar a delikado. No ti arsenic ti maysa a tao ket 2 a daras a nangat-ngato ti kaaduan dagiti tattao, nasken nga aramiden daytoy tapno makissayan ti gatad ti arsenic a sumsumrek iti bagi da.

Saan a maibaga daytoy a panageksamen no sadino ti nagappuan ti dadduma nga arsenic iti bagi ti maysa tao. Ti sumagmamano nga arsenic ket mabalin a pannakaiwarnak iti dapo. Ti sumagmamano ket mabalin a manipud ti taraon kas ti lagdaw, lames, agatol, seaweed, bagas ken dadduma pay a taraon. Saan a maibaga ti panageksamen no ti maysa a tao ket agsakit manipud ti arsenic.

Sagaten kadi dagiti air purifier iti uneg ti maysa a lugar ti arsenic?

Dagiti air purifier ti HEPA ket makatulong a mapasayaat ti kalidad ti angin iti uneg ti maysa a lugar babaen ti panangikkat ti dapo ken tapok manipud ti angin a mabalin nga aglaon ti arsenic.

Adda kadi dagiti grupo nga agkasapulan ti annad tapno maliklikan ti pannakaiwarnak iti dapo?

Dagiti ubbing, masakog a tattao, ken dagiti tattao nga agbibigang nga addaan ti nakaro a sakit ti bato a pakairamanan dagidiay agday-dialysis ket nasken nga agannad tapno maliklikan ti dapo ken nasken a saan a sumrek kadagiti naapektaran a lugar. Ti lead ket partikular a toxic para kadagiti ubbing ken dagiti tagibi ta lappaedan na ti pannakasukog ti utek. Dagiti tattao nga addaan ti nakaro a sakit ti baro wenno kinakurang iti bekkel da ket adda met iti nangat-ngato a peggad para ti toxicity manipud ti arsenic gapu ta ti arsenic iti bagi ket maik-ikkat babaen kadagiti bato.

Ania ti nasken nga aramiden dagiti tattao no agbalin a duyaw, kahel wenno nalabbaga dagiti monitor ti angin?

No dagiti napaypayso iti oras a monitor ti Lāhainā wenno Kula ket nangatngato iti berde (duyaw, kahel, nalabbaga, ubi, maroon), nasken nga aramiden dagiti residente ti:

- Liklikan dagiti aktibidad iti ruar tapno makissayan ti pannakaiwarnak ken mapababa dagiti peggad iti salun-at. Partikular a napateg daytoy para kadagiti ubbing ken masakog a tattao.
- Agtalinaed iti uneg ken iserra amin a tawa ken ridaw. No maus-usaren ti air conditioner, iyasmang daytoy iti recirculate a keddeng.
- No kasapulam a pumanaw iti naapektaran a lugar, i-on ti air conditioner ti luganmo ken iyasmang daytoy iti recirculate a keddeng.

Mabalin nga agbaliw ti kalidad ti angin gapu iti agduduma a rason, a pakairamanan ti banag a gapu iti tapok ken wenno dadduma pay a pagtaudan ti exhaust ti lugan. Gapu ti panagannad, dagiti lugar nga asideg iti naapektaran a lugar ket makarugi laeng nga agtignay no agbalin a duyaw dagiti monitor ti kalidad ti angin.

Natalged kadi dagiti panagsirrek manen a panagbisita?

Dagiti panagsirrek manen a panagbisita ket mangiyeg kadagiti nakaro a peggad, aglalo no nadisturbo ti dapo. Ti panangisuot ti kusto a PPE ken panangliklik ti panagdisturbo ti dapo ket makakissay ti peggadmo iti pannakaiwarnak kadagiti contaminant ken dagiti posible nga epekto na iti salun-at ngem adda latta peggad na. Dagiti panagsirrek manen a panagbisita ket saan a natalged para kadagiti ubbing, masakog a tattao, ken dagiti tattao nga agbibigang nga addaan ti nakaro a sakit ti bato a pakairamanan dagidiay agday-dialysis.

Mangipaay ti nasayaat a panangsalaknib dagiti N-95 a mask maisuppiat kadagitoy a contaminant. Dagiti kusto ti sukatna a mask.

Para kadagiti baro a damag, bisitaen ti health.hawaii.gov/mauiwildfires

